

KIỂM TRA BÀI CŨ

HÀNG PHỤC TÂM

1

Theo bài đã học, đức Phật dạy hàng phục tâm cụ thể như thế nào?

- Độ chín loài chúng sanh tâm (tất cả vọng tưởng) vào Vô dư y Niết bàn (vô sanh).
- Độ, nhưng không thấy có chúng sanh được diệt độ = Lìa tứ tướng = Tu – Vô tu.
- * Độ chín loài chúng sanh, nhưng không rơi vào tứ tướng = Lìa tất cả tướng.
- * Bặt tất cả tướng, mất hút dấu vết → Tánh Kim Cang hiện tiền = Hàng phục thành công.

Ứng dụng hàng phục tâm vào công phu tu tập cụ thể như thế nào?

- ❖ **Xác định VÔ SANH:** - Trước khi niệm khởi → Chỗ ấy vô sanh.
 - Đang khi có niệm → Tánh này không thiếu vắng (chỉ bỏ sót).
 - Khéo hàng phục → Bặt niệm → Trở lại THỂ VÔ SANH.
- ❖ **Hàng phục chúng sanh (tâm), độ vào Vô dư y Niết-bàn (vô sanh) như thế nào?**

2.1. NHẬN THẲNG TỰ TÁNH VÔ SANH

- Khéo nhận và sống thẳng ngay chỗ niệm chưa khởi → Tất cả chúng sanh đều đã độ xong.
- Khéo hay ra, ngay khi có niệm tưởng, tánh vô sanh này không thiếu vắng.

2.2. KHÉO HÀNG PHỤC

- Xác định vọng niệm huyễn hóa, không thật.
- Chỉ lặng tâm, tỉnh sáng. Không theo niệm. Không can thiệp trên niệm. ⇔ Theo thời gian:
- Công phu thuần thực, đặc lực, sức giác đủ lớn → Bất ngờ tánh này bùng vỡ.

Theo bài đã học, đức Phật bảo ngài Tu Bồ Đề, các vị Bồ Tát lớn hàng phục tâm bằng cách độ tất cả chúng sanh tâm (vọng tưởng) vào chỗ vô sanh. Nếu vậy, Bồ tát vẫn còn vọng tưởng hay sao?

- Khi nói đến Bồ Tát, không phải chỉ nhắc đến các bậc Bồ tát đã thành tựu như Bồ tát Quan Âm...
- Mà là chỉ chung cho MỘT THỪA TU TẬP, đó là BỒ TÁT THỪA:
- Bồ Tát Thừa có hướng tiến tu tập theo các thứ bậc từ thấp đến cao: Thập Tín, Thập Trụ, Thập Hạnh, Thập Hồi Hướng, Thập Địa, Đẳng Giác, Diệu Giác, thành Phật.
  - ➔ Do đó, đức Phật nói Bồ tát ở đây là chỉ cho các vị đang tu theo Bồ Tát Thừa:
  - ➔ Vì vậy còn hàng phục vọng tâm, có các bậc Bồ tát từ thấp đến cao.
    - Khi tu đã thành tựu rồi ➔ Nhận lại giác tánh (Pháp thân) trọn vẹn ➔ Diệu dụng bất tư nghi!
- DO VẬY: Nhắc đến Bồ tát ➔ Là nhắc nhắc đến GIÁC TÁNH ➔ VÀ:
- Vì còn hành trì tu tập từ THẤP đến CAO ➔ Cho nên có HÀNG PHỤC tâm và AN TRỤ tâm.

4

Theo bài đã học, đức Phật bảo Ngài Tu Bồ Đề, các vị Bồ Tát lớn hàng phục tâm bằng cách độ tất cả chúng sanh tâm (vọng tưởng) vào chỗ vô sanh. Trong đoạn văn này, Bồ tát có nghĩa chính là gì? Có liên quan gì đến hành giả tu hành như chúng ta?

1 NGHĨA CHÍNH BỒ TÁT TRONG ĐOẠN VĂN TRÊN

- Bồ Tát: Giác hữu tình: Bậc giác ngộ → Ở đoạn văn này, ngầm chỉ cho Giác tánh.
- Bối tu hành Bồ Tát Thừa, quý vị hướng đến tánh giác để tu tiến.
- Khi thể nhận và sống trọn vẹn bằng giác tánh chính mình → Thành tựu.

2 NGHĨA GIÁC TÁNH LIÊN QUAN ĐẾN HÀNH GIẢ

1

NGHĨA CHÍNH BỒ TÁT TRONG ĐOẠN VĂN TRÊN

- Bồ Tát: Giác hữu tình: Bậc giác ngộ → Ở đoạn văn này, ngầm chỉ cho Giác tánh.
- Bởi tu hành Bồ Tát Thừa, quý vị hướng đến tánh giác để tu tiến.
- Khi thể nhận và sống trọn vẹn bằng giác tánh chính mình → Thành tựu.

2

NGHĨA GIÁC TÁNH LIÊN QUAN ĐẾN HÀNH GIẢ

- * Tôn chỉ, mục đích chính của Đạo Phật là GIÁC NGỘ và GIẢI THOÁT.
  - *GIÁC NGỘ = Nhận lại giác tánh chính mình.*
  - *GIẢI THOÁT = Lực định tuệ của giác tánh → Giúp hành giả làm chủ sanh tử.*
- * Do đó, tất cả chúng ta tu hành theo bất kỳ Tông phái nào của đạo Phật, cũng đều:
  - *Hướng tiến TÁNH GIÁC và nhận lại TÁNH GIÁC chính mình = GIÁC NGỘ.*
  - *Hành giả dụng công: Đưa tất cả vọng tưởng vào chỗ vô sanh = Hàng phục tâm.*

* Tóm lại

- Từ “Bồ tát” trong đoạn văn này ngầm chỉ cho Giác tánh.
- Tất cả người tu Phật phải hướng tiến giác tánh và nhận giác tánh mới đạt đến giác ngộ giải thoát.
- Do vậy, tất cả người tu Phật, ai cũng đều phải là Bồ Tát lớn để tu hành, hàng phục và an trụ tâm.

TOÁT YẾU
KIM CANG BÁT NHÃ
AN TRỤ TÂM
HÀNG PHỤC TÂM

* Trước khi nói An Trụ Tâm, Phật dạy Bồ thí (Buông xả, lìa tướng) → Liên đó được An Trụ (Diệu hạnh vô trụ).

* DIỆU HẠNH VÔ TRỤ (Đoạn 4).

CHÁNH VĂN

...Này Tu Bồ Đề! Bồ Tát đối với pháp nên không chỗ trụ mà thực hành bồ thí. Nghĩa là, chẳng trụ sắc bồ thí, chẳng trụ thanh, hương, vị, xúc, pháp, bồ thí. Này Tu Bồ Đề! Bồ Tát nên như thế mà bồ thí, chẳng trụ nơi tướng. Tại sao? Nếu Bồ Tát chẳng trụ tướng mà bồ thí, phước đức đó chẳng thể nghĩ lường.

❖ Giải nghĩa danh từ.

- **Diệu:** Là không thể nghĩ bàn.
  - **Diệu hạnh vô trụ là chỗ An Trụ Vi Diệu:** Khéo an trụ chỗ vô trụ → Liên được An Trụ.
  - **Tiêu đề và ý nghĩa đoạn văn Kinh ở đây cho thấy, cốt yếu nhắm đến Diệu Hạnh Vô Trụ, chứ không phải bàn đến việc Bồ Thí thông thường.**
- Do đó, **BỒ THÍ** ở đây: Nghĩa là buông xả.

BỔ THÍ (BUÔNG XẢ) - VÔ TRỤ → ĐỂ ĐẠT ĐẾN AN TRỤ

1.1 BỔ THÍ VÔ TRỤ

- “Đối với pháp nên không chỗ trụ mà thực hành bổ thí”: Bổ thí, buông xả mà không trụ tướng.

1.2 KHÔNG TRỤ VÀO SÁU TRẦN MÀ BỔ THÍ

- ❖ “Nghĩa là, chẳng trụ sắc, thanh, hương, vị, xúc, pháp (sáu trần) mà bổ thí.”:
  - Buông xả sáu trần, không dính mắc vào đâu cả.
  - Không vì bất cứ gì để hành hạnh bổ thí, buông xả, cho ra.

1.3 KHÔNG TRỤ VÀO TƯỚNG MÀ BỔ THÍ → PHƯỚC ĐỨC VÔ LƯỢNG

“Nếu Bồ Tát chẳng trụ tướng mà bổ thí, phước đức đó chẳng thể nghĩ lường”.

- Xả mà không trụ vào bất kỳ gì cả: - *Xả, nhưng không thấy có gì để xả.*
- *Không thấy có hành động buông xả.*

TU VÔ TU

* An Trụ Tâm (Chánh văn đoạn 10).

“...Các vị Bồ Tát lớn nên như vậy mà sanh tâm thanh tịnh: chẳng nên trụ sắc sanh tâm, chẳng nên trụ thanh, hương, vị, xúc, pháp mà sanh tâm. Nên không có chỗ trụ mà sanh tâm ấy”.

2.1 Ngài Tu Bồ Đề thưa hỏi:

“Bạch Thế Tôn! Người thiện nam, kẻ thiện nữ phát tâm Vô thượng Chánh Đẳng Chánh Giác, nên làm sao trụ?...”.

- Nghĩa là, người phát tâm tu hành thành Phật, làm sao an trụ được tâm Bồ-đề (giác ngộ) đó.
- **Cụ thể:** Ngay đây, làm sao nhận ra và sống được bằng tâm Bồ-đề thanh tịnh giác sáng ấy?

2.2 Phật dạy an trụ:

“Nên như vậy mà sanh tâm thanh tịnh. Chẳng nên trụ sắc sanh tâm, chẳng nên trụ thanh hương vị xúc pháp mà sanh tâm, nên không có chỗ trụ mà sanh tâm ấy”.

- Không dính kẹt trên sáu trần.
- Không vì bất cứ gì mà công phu.

Tâm Bồ-đề thanh tịnh giác sáng ấy liền hiện tiền.

★ Từ DIỆU HẠNH VÔ TRỤ (Đoạn 4).

CHÁNH VĂN

... “*Này Tu Bồ Đề! Bồ Tát đối với pháp nên không chỗ trụ mà thực hành bố thí. Nghĩa là, chẳng trụ sắc bố thí, chẳng trụ thanh, hương, vị, xúc, pháp, bố thí. Này Tu Bồ Đề! Bồ Tát nên như thế mà bố thí, chẳng trụ nơi tướng. Tại sao? Nếu Bồ Tát chẳng trụ tướng mà bố thí, phước đức đó chẳng thể nghĩ lường*”.

★ Đến AN TRỤ TÂM (Đoạn 10).

CHÁNH VĂN

“*...Các vị Bồ Tát lớn nên như vậy mà sanh tâm thanh tịnh: chẳng nên trụ sắc mà sanh tâm, chẳng nên trụ thanh hương vị xúc pháp mà sanh tâm, nên không có chỗ trụ mà sanh tâm ấy*”.

❖ Phật cùng dạy, ngay không trụ sáu trần → Tâm Bồ-đề tự tịnh, tự định giác sáng ấy hiện tiền.

➤ Rốt ráo: Buông xả, không trụ tất cả tướng → Tự tánh An Trụ Vi Diệu hiện tiền → An (sống) liền ngay đó → Liền được AN TRỤ TÂM. → AN TRỤ TÂM ⇔ Chính là DIỆU HẠNH VÔ TRỤ.

* Từ câu hỏi đến tóm kết.

- ❖ **Đoạn 02: THIỆN HIỆN KHẢI THỈNH:** Ngài Tu Bồ Đề thưa hỏi: “*Bạch Thế Tôn! Người thiện nam, kẻ thiện nữ phát tâm Vô thượng Chánh Đẳng Chánh Giác, nên làm sao trụ?...*”.
- ❖ **Đoạn 10: Phật dạy về an trụ** “...*Các vị Bồ Tát lớn nên như vậy mà sanh tâm thanh tịnh: chẳng nên trụ sắc mà sanh tâm, chẳng nên trụ thanh hương vị xúc pháp mà sanh tâm, nên không có chỗ trụ mà sanh tâm ấy*”.
- ❖ **Đoạn 14: Phật dạy:** “... *Bồ Tát nên lià tất cả tướng mà phát tâm Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác. Chẳng nên trụ sắc sanh tâm, chẳng nên trụ thanh, hương, vị, xúc, pháp, sanh tâm, nên sanh tâm không chỗ trụ. Nếu tâm có trụ, tức chẳng phải (thật) trụ. Vì vậy Phật nói Bồ Tát, tâm chẳng nên trụ sắc bố thí. Tu Bồ Đề! Bồ Tát vì lợi ích tất cả chúng sanh nên bố thí như thế.*”

Nói rõ: NÊN SANH TÂM KHÔNG CHỖ TRỤ

- * Văn kinh đoạn 10 và 14, Phật dạy An Trụ Tâm như là giống nhau. Nhưng ý nghĩa có khác:
- Đoạn 10 ở trên: “*nên không có chỗ trụ mà sanh tâm ấy*”.
  - Đoạn 14 này: “*nên sanh tâm không chỗ trụ*”.

KHÁC CHỖ NÀO?

Đoạn 10 Phật dạy: “*Nên không chỗ trụ thì sanh tâm thanh tịnh*” = Chỉ bày **KHAI THỊ**.

Đoạn 14 này, nói thẳng: “*Nên sanh tâm không chỗ trụ*” = Phải sống thẳng: **NGỘ NHẬP**.

➤ **Nghĩa là, đoạn 10 ở trên:** Là đã được khai thị (chỉ bày) **THỂ TÁNH KIM CANG** rồi.

➤ **Đến đoạn 14 này:** Ngay đây phải thực sống thẳng vào, không lý luận nữa.

➔ **Do vậy, lời dạy TU TẬP gần như GIỐNG NHAU. Nhưng Ý nghĩa có khác:**

❖ **Đoạn 10:** “*Bất ưng trụ sắc sanh tâm...*”: Nghĩa ở đây: Khai thị, dạy đốn tu khi chưa ngộ:
Nói ĐỐN TU: Bởi không nói cụ thể phương pháp hành trì. Mà chỉ khai thị (Pháp, Vô pháp).

❖ **Đoạn 14:** **Cũng** “*Bất ưng trụ sắc sanh tâm...*”. Nhưng là ĐỐN TU sau khi đã ngộ nhập:
Tức là **BẢO NHẬP – TIÊU DUNG TẬP KHÍ** mà không thấy có **LÀM GÌ (Vô Tác)**.

✳ Tóm Kết: AN TRỤ TÂM

- ✳ **Đoạn 04:** Phật dạy nên bố thí, buông xả ⇔ Không trụ sáu trần - buông xả (Buông 6 trần) mới đạt đến DIỆU HẠNH VÔ TRỤ (được AN TRỤ TÂM).
  - ✳ **Đoạn 10:** Phật dạy, không trụ sáu trần (không trụ bất cứ gì) → Tâm Bồ-đề thanh tịnh hiện tiền.
  - ✳ **Đoạn 14:** Có 2 ý chính:
    - Suốt qua (không trụ) sáu trần → Sống thẳng bằng tâm Bồ-đề thanh tịnh đã được hiện tiền.
    - “*Bồ Tát, tâm chẳng nên trụ sắc bố thí*”: Đã thành tựu giác ngộ → Thì bố thí, cho ra lúc này là làm lợi ích chúng sanh ⇔ Mà hằng sống bằng DIỆU HẠNH VÔ TRỤ.
- Do đó, đoạn kệ Phật nói: “*Tu Bồ Đề! Bồ Tát vì lợi ích tất cả chúng sanh nên bố thí như thế*”.

TU TẬP

Bố thí, Cho ra
= BUÔNG XẢ

AN TRỤ TÂM

- Tâm Bồ - đề hiện tiền.
- Sống bằng tâm ấy.

DIỆU HẠNH VÔ TRỤ

Bố thí, Cho ra
= LÀM LỢI ÍCH CHÚNG SANH

✧ Tóm Kết: AN TRỤ TÂM

✧ **Đoạn 04:** Phật dạy nên bố thí, buông xả ⇔ Không trụ sáu trần - buông xả (Buông 6 trần) mới đạt đến **DIỆU HẠNH VÔ TRỤ** (được AN TRỤ TÂM).

✧ **Đoạn 10:** Phật dạy, không trụ sáu trần (không trụ bất cứ gì) → Tâm Bồ-đề thanh tịnh hiện tiền.

✧ **Đoạn 14:** Có 2 ý chính:

- Suốt qua (không trụ) sáu trần → Sống thẳng bằng tâm Bồ-đề thanh tịnh đã được hiện tiền.
- “*Bồ Tát, tâm chẳng nên trụ sắc bố thí*”: Đã thành tựu giác ngộ → Thì bố thí, cho ra lúc này là làm lợi ích chúng sanh ⇔ Mà hằng sống bằng **DIỆU HẠNH VÔ TRỤ**.

→ Do đó, đoạn kệ Phật nói: “*Tu Bồ Đề! Bồ Tát vì lợi ích tất cả chúng sanh nên bố thí như thế*”.

✧ **TÓM LẠI, AN TRỤ TÂM:**

○ Khéo lia tướng → Liền đó được An Trụ. ⇔ Đã An Trụ → Tất cả tướng tự lia. Tùy duyên lợi lạc quần sanh.